

Na podlagi 20. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11, 30/11 – odl. US, 90/12 in 111/13) izdaja Vlada Republike Slovenije

O D L O K
o razglasitvi Obhodov kurentov
za živo mojstrovino državnega pomena

1. člen

Za živo mojstrovino državnega pomena se razglasi enota žive dediščine *Obhodi kurentov, EID 2-00006* (v nadaljnjem besedilu: živa mojstrovina).

2. člen

Vrednote, ki utemeljujejo razglasitev za živo mojstrovino, so:

- Obhodi kurentov sodijo med vidnejše tradicionalne pustne šege v Sloveniji.
- S Kurentovanjem na Ptuj, ki se odvija od 60. let 20. stoletja, je kurent postal najbolj množičen tradicionalen pustni lik na Ptujskem in Dravskem polju, v Halozah in Slovenskih goricah in danes tudi najbolj prepoznaven slovenski pustni lik.
- Kot del pustnih oračev se kurent dokumentirano pojavlja vsaj že od 1880. Postopoma se je lik kurenta začel osamosvajati in se kot samostojna skupina kurentov predvidoma pojavlja od druge polovice 19. stoletja.
- Pustno skupino sestavljajo kurenti, ki so opravljeni v kurentijo, katere videz se z leti nekoliko spreminja, a ohranja primarne elemente (kožuh, veriga z zvonci, kapa z rogovi ali perjem in naličjem s poudarjenim šilastim nosom in dolgim jezikom, ježevka).
- Za hranjenje in prezentacijo kurentij tako iz preteklosti kot tudi iz sedanosti skrbi Pokrajinski muzej Ptuj-Ormož.
- Lik kurenta in njihovi pustni obhodi so močno zasidrani v krajevno tradicijo, so pomemben del lokalne in regionalne identitete, in vplivajo na prepoznavnost krajev in regije. Lik kurenta, ki po ljudskem verovanju odganja vse slabo in prinaša srečo ter zadovoljstvo, je tudi eden od simbolov slovenske identitete.

3. člen

Živa mojstrovina se razglasi zato, da se poveča zavedanje o njenem pomenu na lokalni, regionalni in nacionalni ravni, da se povečata njena prepoznavnost in javna dostopnost in da se spodbudi njeno ohranjanje.

4. člen

Za celostno ohranjanje žive mojstrovine in podpiranje posameznikov in skupin, ki so njeni nosilci, veljajo naslednji varstveni ukrepi:

- spodbujanje nosilcev s Ptujskega in Dravskega polja, iz Haloz in Slovenskih goric h kontinuiranemu izvajanju pustne šege,
- spodbujanje k ohranjanju znanja izdelovanja kurentij v lokalnem okolju,
- spodbujanje prenašanja tradicije na mlajše generacije v lokalnem okolju,
- omogočanje seznanjanja s šego tudi izven pustnega časa,
- spodbujanje prezentacije nesnovnih in materialnih prvin šege v lokalnem okolju, na razstavah, strokovnih srečanjih, festivalih,

- zagotavljanje pogojev za hranjenje, varovanje, dokumentiranje, raziskovanje in interpretacijo nesnovnih, materialnih in prostorskih prvin šege pri izvajalcih javne službe varstva žive dediščine,
- dokumentiranje šege in hranjenje dokumentacije pri nosilcih,
- preprečevanje komercializacije in globalizacije, ki bi ogrozila tradicionalno šego v lokalnem okolju.

5. člen

Nosilci ohranjanja žive mojstrovine so skupine kurentov, ki so evidentirane v registru žive dediščine. Nosilci zagotavljajo kontinuiteto izvajanja in ohranjanje šege.

6. člen

Strokovne naloge v zvezi z ohranjanjem žive mojstrovine opravlja Koordinator varstva žive dediščine v sodelovanju s krajevno pristojno organizacijo za varstvo premične dediščine.

(Opomba: Krajevno pristojna organizacija za varstvo premične dediščine je Pokrajinski muzej Ptuj-Ormož).

7. člen

Ta odlok začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št.
Ljubljana,
EVA 2015-3340-0002

Vlada Republike Slovenije

dr. Miro Cerar
predsednik

VSEBINSKA OBRAZLOŽITEV

Obhodi kurentov so pustna šega in prireditve na Ptujskem in Dravskem polju, v Halozah in Slovenskih goricah. Kurent ali korant je med obstoječimi tradicionalnimi pustnimi maskami Spodnjega Podravja od 60. let 20. stoletja najbolj množičen tradicionalen in prepoznaven pustni lik. Takrat se je predvsem po zaslugi medijev razširila uporaba imena kurent, zadnja leta pa se vse bolj uveljavlja ime korant, kot mu pravijo na podeželju.

Pustne šege odganjanja zime izhajajo iz starosvetnih šeg, katerih tradicija sega v čas pred naselitvijo Slovanov. Prvotno so bili kurenti kot plužarji in spremljevalci del pustnih oračev (to tradicijo ohranjajo še danes). Njihovi samostojni obhodi so se po pisnih virih verjetno začeli v drugi polovici 19. stoletja v Markovcih in okoliških vaseh. Vsaj v 60. letih 20. stoletja so začeli nastopati tudi zunaj domačega kraja. Na njihov videz in obnašanje je močno vplivalo prvo kurentovanje na Ptuj leta 1960, iz katerega je kasneje nastal največji mednarodni pustni festival v Sloveniji - Kurentovanje, ki vsako leto poteka na Ptuj. Danes se kurenti pojavljajo v skupinah, spremlja jih en ali več hudičev. Obiskujejo hiše, kjer zaplešejo, domačini jim ponudijo hrano in pijačo, ženske pa jim podarijo robčke. Do druge polovice 20. stoletja so obhodi trajali od pustne nedelje do pepelnične srede, v zadnjih letih pa pustni čas na ptujskem območju traja od svečnice do pepelnice.

Kurenti so opravljeni v kurentijo, katere videz se z leti nekoliko spreminja, a ohranja primarne elemente (kožuh, veriga z zvonci, kapa z rogovi ali perjem in naličjem s poudarjenim šilastim nosom in dolgim jezikom, ježevka). Do druge polovice 20. stoletja so se v kurentijo oblačili predvsem odrasli fantje, danes pa se, čeprav redkeje, tudi ženske in otroci. Do srede 20. stoletja so fantje kurentije praviloma izdelovali sami, končni izgled pa je bil odvisen od materialov, ki so jih imeli na voljo. Današnja podoba kurentov je začela nastajati v 60. letih 20. stoletja kot posledica folklorizacije in začetkov izdelave kurentij po naročilu pri lokalnih mojstrih, ki pa svoje izdelke nekoliko prilagajajo tudi želji naročnika.

Na ptujskem območju je v prvem desetletju 21. stoletja nekaj sto pernatih in rogatih kurentov, združenih v več kot 40 podeželskih in mestnih skupin, ki nastopajo v domačih krajih, na Kurentovanju na Ptuj in drugih pustnih, folklornih, športnih in zabavnih prireditvah v Sloveniji in tujini. Lik kurenta in njihovi obhodi v pustnem času so trdno zasidrani med ljudmi na ptujskem območju in so pomemben dejavnik regionalne istovetnosti in vplivajo na prepoznavnost regije. Kurenti kot najbolj znani slovenski pustni liki so v Sloveniji in tujini prepoznani kot eden od simbolov slovenske identitete. Lik kurenta je tudi inspiracija za literarno (Ivan Cankar) in likovno ustvarjanje (slikar France Mihelič s serijo podob kurentov).